

enten det bliver med de Endringer, Udvalget nu har tilladt sig at stille, eller paa en anden Maade, der mulig kunde fordyre det lidt, er det min Overbevisning, staaet paa meget omhyggeligt udførte Beregninger, som jeg ikke skal komme ind paa i Enkeltheder, at sammenlignet med de Livsvilkaar, under hvilke Landarbejderen nu lever, hvor han som Regel maa nøjes med et simpelt jordløst Hus eller som Indstødder med et Par Stuer, hvoraf han alligevel maa svare en betydelig Veje, vil det, der her bydes, lad regnet, kunne forøge hans Indtægt med ca. et Par Hundrede Kroner aarlig. Desuden vil det have ham i moralsk Henseende og give ham et anderledes lyst Blif paa Livet og Samfundsvilkaarene i det hele taget, og dette tillægger jeg ikke mindre Betydning. Se vi hen til, hvad der allerede har været fremhævet ved denne Behandling, hvilken Indflydelse Lovens Vedtagelse vil kunne faa paa den Ungdom, der udgaar fra disse Hjem, tror jeg, den er ikke mindre værdifuld end selve det, at Landarbejderen i økonomisk Henseende stilles bedre. Vi kunne nok blive enige, alle sammen, om at det er et bedrøveligt Syn at se denne som Regel fattige Børneskole ved disse Indstødderfamiliers Huse gaa den lange Dag fra Morgen til Aften næsten indtil Konfirmationsalderen uden at blive vænnet til at deltage i noget som helst Arbejde. Det giver Anledning til meget Slet og har ubelige Følger for dem i Fremtiden. Naar de blive voksne, og den Tid kommer, da de skulle ud at tjene, ville de fra saadanne Hjem, som her skal staves, være ganske anderledes stikkede til at tage fat paa den Gerning, de skulle have med at gøre, de ville være i langt bedre Forstaaelse dermed. Hvad jeg her lægger Vægt paa, er, at dersom dette Lovforslag bliver vedtaget og mulig kan blive udsidit efter nogle Aars Forløb, maaste paa noget anden Maade, vil der blive et Maal for Landarbejderen at stræbe efter, thi det er det, de savne nu, og dette mener jeg, kan udfylde Landarbejderen noget, naar han ofte sidder saa daarligt i det. Han kan arbejde, saa meget han vil, men det er ganske umuligt for ham at komme i en nogenlunde betrygget Stilling. Hans Vresfølelse, hans Mod, hans Haab, hans Tillid til Fremtiden vil blive styrket ved en Lov i den Retning, som det her foresliggende Forslag paapeger. Jeg mener altsaa, at for selve den Samfundsklasse, som Lovforslaget tager umiddelbart Sigte paa, maa vi sige, at det er en Livsinteresse, og jeg vil tilføje, hvad der allerede har været fremhævet, at det er en Rendsgerning, at veldrevne

smaa Landbrug kunne give en ganske betydelig Indtægt. Af lige store Arealer vil der kunne bringes mere ud paa denne Maade end ved et større Landbrug, fordi det i alle Enkeltheder kan blive passet. Naarlig som Udviklingen i vor Tid er gaaet i Landbruget i Retning af Kreaturhold osv., vil et lille Brug kunne blive henstigtsmæssig røgtet og særlig fordelagtigt. Der ligger en Våd Kapital gemt i den danske Jord, og jo mere af den der kan blive draget frem, desto bedre er det for Samfundet som Helhed. Den nationale Virksomhed vil stige. Ogsaa for saa vidt tror jeg, der her er et Samfundsspørgsmaal. Endelig kan man ikke se bort fra, hvorledes Forholdene i det hele have udviklet sig i Landbruget, at det, som jeg har nævnt, hovedsagelig er baseret paa Kreaturhold, paa Indtægt ved forøblede Produkter. Det har jo ført til et saataldet intensiveret Agerbrug, og det fører igen med sig, at der er enkelte Tider af Aaret, hvor der stilles ganske betydelige Krav til Arbejderne. Her forekommer det mig, at ogsaa det har sin store Betydning, at der kunde blive flere og flere af saadanne Jordbrugere, som ikke ere tvungne til stadig at søge Arbejde for fremmede, men som ere saaledes stillede, at de paa de Tider, hvor der er meget at tjene, kunne faa en stor Biindtægt til det øvrige, de have af deres Landbrug. Dette gælder navnlig Jommeren, Høsten og Efteraaret. Det forekommer mig ikke, at der for den danske Husmandsstand er mindste Spor af Uheldsændighed ved, at der aabnes den enkelte Lejlighed til paa bestemte Tider at tjene godt. Det er til stor Gavn for dem selv og til stort Held for det danske Landbrug i al Almindelighed. Fra hvilket Synspunkt jeg end ser denne Sag, kan jeg derfor ikke se rettere, end at der her er en Samfundssopgave, som kan faa vidtrækkende Betydning for Fremtiden. Spørgsmaalet bliver da dette: Hvor meget kan der fra Staten ofres paa en saadan Samfundssopgave? Det forekommer mig ikke, at der her i denne Sag vil kunne være ret megen Uoverensstemmelse om, at det er en Samfundssopgave af Betydning; men der kan være Uoverensstemmelser om, hvor meget der skal ofres. Her vil jeg nu ikke sige, at Udvalget har truffet det rette, truffet det, som skal staa. Det, vi ere blevne enige om i Udvalget, er jo omtrent den samme Udgift for Staten, som der optaaedes Entighed om i Landbokommissionens store Flertal, og dersom ærede Medlemmer ville læse denne Liste igennem, som er omdelt paa Tingets Bord, over de Mænd, som have givet Udkaft til Lovforslaget, ville De finde, at den for den allerstørste Del bestaar af Navne, som